

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26.04.2017r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Winkler-Galicka

Sędziowie: SSO Dariusz Śliwiński

SSO Leszek Matuszewski (spr)

Protokolant: apl. adw. Katarzyna Smolińska

przy udziale J. W. Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu, po rozpoznaniu w dniu 19.04.2016r. sprawy **H. L. (1)** oskarżonej z art. 286§ 1 kk i inne, na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej od wyroku Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 6.12.2016r., sygn. akt IIK 76/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę do ponownego rozpoznania przekazuje Sądowi Rejonowemu w Obornikach

L. M. W. D. Ś.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 06 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy w Obornikach uznał oskarżoną H. L. (1) za winną tego, że w okresie od 25 czerwca 2012 roku do 12 kwietnia 2013 roku w O. działając z góry powziętym zamiarem i w krótkich odstępach czasu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej będąc właścicielem sklepu medycznego Artykuły M. H. L. ul. (...) w C. jako osoba pisemnie upoważniona, realizująca świadczenie na rzecz osoby ubezpieczonej, tj. M. S. wprowadziła w błąd pracowników (...)w O. co do wysokości faktycznych kosztów zakupu worków stomijnych ponoszonych przez świadczeniobiorcę i na tej podstawie uzyskała nienależną refundację w łącznej kwocie 4400 złotych na szkodę (...)w O., tj. przestępstwa z art. 286§ 1 k.k. w zw. z art. 271 k.k. w zw. z art. 11§ 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonej karę 7 (siedmiu) miesięcy pozbawienia wolności. Ponadto Sąd Rejonowy w Obornikach uznał oskarżoną za winną tego, że w okresie od 20 maja 2013 roku do 18 września 2013 roku w O. działając z góry powziętym zamiarem i w krótkich odstępach czasu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej będąc właścicielem sklepu medycznego (...) ul. (...) w C. jako osoba pisemnie upoważniona realizująca świadczenie na rzecz osoby ubezpieczonej, tj. M. S. usiłowała wprowadzić w błąd pracowników (...)w O. co do wysokości faktycznych kosztów zakupu worków stomijnych ponoszonych przez świadczeniobiorcę i na tej podstawie usiłowała uzyskać nienależną refundację w łącznej kwocie 2000 złotych na szkodę (...)w O., tj. art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k. k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. wymierzył jej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności. Na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzył oskarżonej karę łączną 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności. Na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby lat 2 (dwóch). Na mocy art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zobowiązał oskarżoną do całkowitego naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz (...)w O. kwoty 4400 złotych (czterech tysięcy czterystu złotych).

Wyrok ten w całości na korzyść oskarżonej zaskarżył jej obrońca zarzucając obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. przepisu art. 5 § 2 k.p.k. przez przyjęcie niedających się usunąć wątpliwości w zeznaniach świadka M. S. na niekorzyść oskarżonej H. L. (2), przepisu art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. przez pominięcie w zeznaniach świadków M. S. i H. L. (2) oraz wyjaśnień oskarżonej istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności, ile kompletów worków stomijnych z płytkami mógł otrzymać świadek M. S. w okresie jednego miesiąca w ramach

refundacji tego zaopatrzenia w okresie zarzutów – w latach 2012 i 2013 roku, a ile ich faktycznie w skali miesiąca zużywał, gdzie zaopatrywał się w te worki w rzeczonym okresie oraz jaka była wówczas sytuacja finansowa świadka M. S., ponadto zarzucił obrazę przepisu art. 440 k. p.k. w sytuacji, gdy to oskarżona jest faktycznie osobą zubożoną o kwotę 2000 złotych, której jej nie zrefundowano pomimo kredytowego wydania M. S. worków stomijnych w okresie od 20 maja 2013 roku do 18 września 2013 roku, a także w sytuacji zobowiązania oskarżonej do zwrotu kwoty 4400 złotych na rzecz (...) w O. pomimo faktycznej refundacji kredytowanych przez nią M. S. worków stomijnych w okresie od 25 czerwca 2012 roku do 12 kwietnia 2013 roku. Ponadto zarzucił błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mające wpływ na jego treść, tj. błędne ustalenie, jakoby oskarżona w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła pracowników (...) w O. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem PFRON w kwocie 4400 złotych w okresie od 25 czerwca 2012 roku do 12 kwietnia 2013 roku oraz jakoby usiłowała doprowadzić do wyłudzenia kwoty 2000 złotych w okresie od 20 maja 2013 roku do 18 września 2013 roku, poprzez wskazanie nieprawdziwych kwot udziału własnego świadczeniobiorcy M. S. w kopiach zleceń na zaopatrzenie w środki pomocnicze przysługujące comiesięcznie przesyłanych do (...) wraz z wnioskiem o dofinansowanie zakupu worków stomijnych ponad limit 400 złotych refundacji przyznany M. S. z NFZ, a to wbrew zebranym w sprawie dowodom, w szczególności zeznaniom świadków M. S. i H. L. (2), wyjaśnieniom oskarżonej oraz z naruszeniem zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, co skutkowało bezzasadnym przypisaniem oskarżonej czynów z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i 12 kodeksu karnego.

W konsekwencji obrońca oskarżonej wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez przyjęcie, że oskarżona H. L. (1) dopuściła się występku z art. 271 § 1 k.k. w ten sposób, że w kopiach zleceń na zaopatrzenie w środki pomocnicze przysługujących comiesięcznie, przesłanych do (...) w O. wraz z wnioskami M. S. o refundację worków stomijnych w okresie od 25 czerwca 2012 roku do 12 kwietnia 2013 roku, jako osoba uprawniona do wystawiania kopii tych zleceń z potwierdzeniem ich zgodności z oryginałem, poświadczyla nieprawdę co do kwot faktycznie zapłaconych na jej rzecz przez świadczeniobiorcę M. S. ponad limit refundacji NFZ w łącznej kwocie 6400 złotych, albowiem w rzeczywistości w tym okresie M. S. zapłacił jej tylko kwoty widniejące na oryginałach zleceń przesłanych przez H. L. (1) do (...) Oddział w P. przy przyjęciu znikomej społecznej szkodliwości czynu – umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt. 3 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k. i art. 1 § 2 kodeksu postępowania karnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja okazała się w istotnym zakresie zasadna i jej złożenie musiało skutkować uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Przypomnieć należy, że obowiązkiem Sądu I instancji było wnikliwe i samodzielne rozpoznanie sprawy, poczynienie ustaleń faktycznych odpowiadających prawdzie (art. 2 § 2 k.p.k.) oraz takie ukształtowanie orzeczenia kończącego postępowanie, aby spełniało wymogi wynikające z zasady trafnej reakcji karnej (art. 2 § 1 pkt. 2 k.p.k.). Zrealizowanie ustawowego postulatu, o którym mowa w art. 2 § 2 k.p.k. jest osiągalne w postępowaniu sądowym tylko wtedy, gdy przedmiotem zainteresowania jest cały zebrany w sprawie materiał dowodowy bez pominięcia istotnych jego części i gdy całość tego materiału po prawidłowym ujawnieniu go w procesie - stanie się następnie przedmiotem rozważań sądu zgodnie z art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k. (wyrok SN z dnia 10 stycznia 2008 roku, III KK 326/07).

Sąd Rejonowy uchybił nałożonym na niego przez ustawę karnoprocesową obowiązkom w odniesieniu do poczynienia pełnych, istotnych dla rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych w sprawie i w konsekwencji oceny zachowania H. L. (1) w związku z postawionym jej w akcie oskarżenia i przypisanym w zaskarżonym wyroku zarzutem popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 kodeksu karnego.

Przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. dopuszcza się ten, kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania.

Sprawca musi działać umyślnie, w zamiarze bezpośrednim i to w odniesieniu do wszystkich znamion tego przestępstwa. Elementy przedmiotowe oszustwa muszą się mieścić w świadomości sprawcy i muszą być objęte jego

wołą. Sprawca nie tylko musi chcieć uzyskać korzyść majątkową, lecz musi także chcieć w tym celu użyć określonego sposobu działania lub zaniechania. Jeżeli jeden z tych elementów nie jest objęty świadomością – nie ma oszustwa i jeśli któregoś z nich sprawca nie chce, lecz tylko nań się godzi – również nie ma oszustwa.

Oskarżona już w pierwszych swoich wyjaśnieniach złożonych w postępowaniu przygotowawczym szczegółowo przedstawiła motywy swojego działania. Wynika z nich, że nie działała ona w celu osiągnięcia korzyści majątkowej ani dla siebie ani dla M. S.. Wszystko co zrobiła, to zrobiła z dobrego serca aby pomóc osobie chorej- M. S. w uzyskaniu koniecznych dla niego worków stomijnych. Oskarżona podkreśliła, że miała świadomość bardzo trudnej sytuacji majątkowej M. S. i dlatego podjęła decyzję aby mu pomóc- kredytując z własnych pieniędzy zakup przez niego w jej sklepie koniecznych dla niego worków stomijnych. Zwrot wyłożonych pieniędzy na zakup tych worków uzyskiwała w drodze należnej M. S. refundacji ich zakupu.

W ocenie Sądu odwoławczego, jeżeli faktycznie tak było jak wyjaśnia oskarżona, to nie sposób przypisywać jej działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Co więcej tego rodzaju działanie należałoby traktować jako społecznie pożądane a nie szkodliwe. Jeżeli skredytowała M. S. zakup takiej ilości worków stomijnych jaką on rzeczywiście zużył i refundacja dotyczyła właśnie tej wartości worków stomijnych, to nie uzyskiwała ona żadnej przestępczej korzyści. Trudno też uznać, że jakiegokolwiek wzbogacenia doznawał M. S.. Worki stomijne potrzebował ze względów zdrowotnych i uzyskując je w żaden sposób się nie wzbogacił. Z drugiej strony nie ma przepisów (a gdyby były to byłyby absurdalne), które zabraniałyby tego rodzaju kredytowania przez inne osoby zakupu osobom potrzebujących podstawowych środków egzystencji.

Sąd Rejonowy nie dając wiary wyjaśnieniom oskarżonej wskazał, że przeciwko nim przemawia wynikająca z dokumentacji niezgodność danych przesyłanych przez oskarżoną do NFZ-u i pokrzywdzonego w sprawie. Niezgodność ta jest rzeczywista ale sama w sobie nie potwierdza przypisanej oskarżonej przestępczej działalności. W każdym razie, nie przekoduje w tym względzie rozumowanie Sądu Rejonowego. Sąd odwoławczy nie podziela także stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że oskarżona miała świadomość, że M. S. nie należy się żadna refundacja. Skoro, rzeczywiście potrzebował worków stomijnych i skredytowała mu ich zakup, a nie jest to zabronione, to należna mu była refundacja. Kwestią wtórną jest to w jaki sposób M. S. rozliczał się z oskarżoną z tytułu skredytowania mu, przez nią, zakupu tych worków.

Przestępczy sposób działania oskarżonej w ramach przypisanego jej przestępstwa z art. 286§ 1kk można byłoby jej wykazać wtedy gdyby ustalono, że M. S. poza workami, które zostały mu zrefundowane przez NFZ nie potrzebował kolejnych lub gdyby ustalono, że oskarżona skredytowała mu zakup mniejszej liczby worków stomijnych, niż wykazała w dokumentacji przesłanej pokrzywdzonemu i z tego tytułu uzyskała refundację większą niż była należna. Tego rodzaju ustaleń nie poczyniono w sprawie i w tym zakresie musi zostać uzupełnione postępowanie dowodowe.

Wątpliwości Sądu odwoławczego budzi również możliwość przypisania oskarżonej popełnienia przestępstwa z art. 271§ 1kk. Oskarżona niewątpliwie nie jest funkcjonariuszem publicznym. Wnikliwego rozważanie wymaga czy jest ona, w realiach przedmiotowej sprawy, osoba uprawnioną do wystawienia dokumentu w rozumieniu tego przepisu. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera w tej kwestii stosownych rozważań. Należy pamiętać, że uprawnienie innej osoby, o jakiej mowa w art. 271 § 1 KK, do wystawiania dokumentów, jest uzupełnieniem kompetencji funkcjonariusza publicznego i nie jest równoznaczne z ogólną możliwością uczestniczenia w czynnościach prawnych i sporządzania tam różnych oświadczeń. Chodzi tu zatem o taki podmiot, który na mocy ściśle określonej, szczególnej delegacji wynikającej z przepisów prawa, wystawia na rzecz innej osoby dokument odnośnie okoliczności mających znaczenie prawne (wyr. SN z 18.4.2013 r., II KK 97/13, (...)). To właśnie zakotwiczone w przepisach prawnych upoważnienie do wydania dokumentu wskazuje na przysługującą temu dokumentowi cechę zaufania publicznego, pośrednio wskazuje również na podmiot przestępstwa z art. 271 § 1 KK (wyr. SA we Wrocławiu z 18.4.2012 r., II AKA 82/12, (...)).

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy powinien uzupełnić swoje postępowanie dowodowe o ustalenia ile w miesiącach objętych zarzutem worków stomijnych rzeczywiście potrzebował M. S., jaka cena była tych worków i w

jakim zakresie refundacja z NFZ-tu zapotrzebowanie to wypełniała. Koniecznym jest również ustalenie czy oskarżona kredytowała M. S. taką liczbę worków stomijnych jaką wykazywała w dokumentacji pokrzywdzonemu. Z tego też względu koniecznym w sprawie jest odebranie wyjaśnień od oskarżonej, świadka M. S.. Dowody które nie miały wpływu na uchylene przedmiotowego wyroku winne zostać ujawnione w trybie art. 442§ 2 kpk.

SSO Leszek Matuszewski SSO Małgorzata Winkler-Galicka SSO Dariusz Śliwiński